

בית משפט לענייני משפחה בירושלים

27 מרץ 2022

ע"ר 33839-02-22 נ
[Redacted]

בפני כב' השופטת אורית בן דור ליבל

מערער
036 [Redacted]

נגד
[Redacted]
משיבה

פסק דין

- 1
- 2 1. לפני ערעור על החלטת ראש ההוצאה לפועל (כב' הרשם אביעד איגרא) מיום 31.1.22 שניתנה
- 3 במסגרת תיק 03-05938-12-7 בה נדחתה טענת 'פרעתי' שהגיש המערער ונקבע שלא ניתן
- 4 להגיש בקשה בטענת פרעתי בתיק מזוונות לתקופה העולה על שנתיים (להלן: "ההחלטה").
- 5
- 6 2. לטענת המערער, החלטת כב' הרשם ניתנה תוך מתן פרשנות שגויה לסעיף 19 לחוק ההוצאה
- 7 לפועל, התשכ"ז-1967 המרוקנת אותו מתוכן, ואין כל הגבלה בחוק על משך הזמן בו הוא
- 8 רשאי לעתור בבקשה בטענת 'פרעתי'. לדבריו, כב' הרשם קבע בעצמו שאין החלטה סדורה
- 9 של בית המשפט המאפשרת או אוסרת על העלאת טענת 'פרעתי' בנוגע לתקופה העולה על
- 10 שנתיים, ומשכך חרג מתפקידו התחום לאכיפת פסק דין בלבד. לטענתו ככל שכב' הרשם סבר
- 11 שנדרשת פרשנות של בית המשפט, היה עליו לפנות לבית המשפט בבקשה להבהרת פסק דין
- 12 בהתאם לסעיף 12 לחוק ההוצאה לפועל.
- 13 לגופם של דברים הוסיף שבידיו ראיות מוצקות להוכחת טענתו לפירעון החוב ולכך שהמשיבה
- 14 מנסה להיפרע ממנו בכפל שכן שילם לידיה ישירות את תשלומי המזונות, ומכל מקום
- 15 המשיבה עדכנה את הריביות בתיק ההוצאה לפועל בניגוד להסכם, וכן לא עדכנה את תשלומי
- 16 המזונות במועדם (או כלל) ומשכך גובה חוב המזונות שגוי ונצבר שלא כדין.
- 17
- 18 3. לטענת המשיבה דין הערעור להידחות. לדבריה לא נפלה כל טעות בהחלטת כב' הרשם,
- 19 שניתנה באופן מנומק המבוסס על הוראות הדין. לשיטתה אין כל הצדקה לאפשר למערער
- 20 לטעון טענת 'פרעתי' כעבור עשור ממועד פתיחת התיק, כאשר מעת לעת במהלך השנים שילם
- 21 תשלומים לתיק ההוצאה לפועל ולא העלה במהלכן כל טענה בנוגע לכך. כן ציינה שהערעור
- 22 מוגש בחוסר תום לב, ושקבלתו תסב לה נזק ראייתי משלא נשמר בידיה כל התיעוד הרלוונטי.
- 23 לגופם של דברים, כפרה בטענות המערער וטענה שהגישה במהלך השנים בקשות רבות
- 24 להקטנת חוב, וכי המערער לא צירף חלק מהאסמכתאות הנדרשות לצורך הוכחת טענתו.

בית משפט לענייני משפחה בירושלים

27 מרץ 2022

ע"ר 3839-02-22

- 1 בנסיבות ההליך מצאתי שניתן להכריע בערעור על יסוד החומר שהונח בתיק בית המשפט
2 [מתוקף הסמכות המוקנית בתקנה 48 לתקנות בית משפט לענייני משפחה (סדרי דין)
3 התשפ"א-2020 ותקנה 138(א)(5) לתקנות סדר דין הדין האזרחי התשע"ט-2018]. לאחר
4 שעיניתי בכתב הערעור, בתגובת המשיבה ובמכלול החומר שצורף הגעתי לכלל מסקנה לקבל
5 את הערעור.
- 6
- 7 5. המדובר בהחלטה בה נדחתה טענת פרעתי שהגיש המערער מבלי לדון בה לגופה לאור הקביעה
8 העקרונית שלא ניתן להגיש בקשה בטענת פרעתי בתיק מזונות לתקופה העולה על שנתיים.
9 משמעות ההחלטה היא למעשה סילוק הגנת החייב על הסף בשל התיישנות טענת פרעתי
10 שנטענה לתקופה העולה על שנתיים.
- 11
- 12 6. הוראת סעיף 21 לחוק ההתיישנות, תשי"ח-1958, קובעת: "פסק דין בתובענה שעברו עליו
13 עשרים וחמש שנה בלי שהזכאי לפיו עשה פעולה כל שהיא כדי לבצעו, רשאי החייב
14 לטעון טענת התיישנות; ואולם פסק דין בתובענה שלפי תכנו אינו טעון ביצוע אינו נתון
15 להתיישנות". פסק דין למזונות הוא פסק דין הטעון ביצוע ובקשר אליו קבע המחוקק הוראה
16 ספציפית בסעיף 11(ב) בחוק לתיקון דיני המשפחה (מזונות), התשי"ט-1959, (להלן: "חוק
17 המזונות") כדלקמן: "מזונות שלא התחילו לפעול לגבייתם תוך שנתיים לאחר התקופה
18 שבעדה הם נפסקו, אין לגבותם אלא ברשות בית המשפט". המדובר בהוראת חוק
19 ספציפית הגוברת על הוראת חוק כללית בדבר התיישנות פסק דין הטעון ביצוע לאחר 25 שנים.
- 20
- 21 7. בהחלטה ביקש כבי רשם ההוצאה לפועל ללמוד סימטריה מההסדר הקבוע בהוראת סעיף
22 11ב לחוק המזונות להסדר טענת פרעתי הקבוע בהוראת סעיף 19(א) לחוק ההוצאה לפועל,
23 ואולם הסימטריה שמצא אינה מעוגנת בלשון החוק, ואין כל מקור נורמטיבי בדין לעריכת
24 היקש שווה.
- 25
- 26 הוראת סעיף 19(א) לחוק ההוצאה לפועל קובעת: "חייב הטוען שמילא אחר פסק הדין או
27 שאינו חייב עוד למלא אחריו, כולו או מקצתו, עליו הראיה, ורשאי רשם ההוצאה
28 לפועל לקבוע אם ובאיזו מידה מוטל עוד על החייב למלא אחר פסק הדין...". נקודת
29 המוצא היא אפוא שאדם שמילא אחר פסק הדין או שאינו חייב עוד למלא אחריו רשאי
30 להעלות בכל עת טענת פרעתי, ועליו הראיה. ויודגש. בחוק ההוצאה לפועל או בתקנות
31 ההוצאה לפועל, תש"ס-1979, אין הוראה המגבילה באופן כלשהו את זכות החייב לטעון
32 פרעתי, לא בעיתוי הגשת הבקשה ולא למשך התקופה בקשר אליה נטענת הטענה ואין הוראה
33 המסמיכה את רשם ההוצאה לפועל לדחות על הסף בקשה בטענת פרעתי אך בשל עיתוי
34 הגשתה או בקשר לתקופה בה היא נטענת.

בית משפט לענייני משפחה בירושלים

27 מרץ 2022

ע"ר 22- [REDACTED]

- 1 הלכה פסוקה היא שלא נקבע זמן מוגדר לאחר צאתו של פסק הדין להעלאת טענת "פרעתי",
2 "הפירעון הנטען יכול שייעשה בכל תאריך שהוא, לאחר צאת פסק-הדין, והוא מנקה
3 את החייב מן החוב, יהא אשר יהא תאריכו. הואיל וכך, אין מגבילים את החייב בזמן"
4 [בר"ע 87/72 אלבוים נ' חברת פרץ אפשטיין, פ"ד כו(2), 145, 147; ראו גם: ד. בר אופיר
5 "הוצאה לפועל - הליכים והלכות", מהדורה שביעית, בעמ' 268, והפסיקה שם; ע"א (מחוזי
6 י-ם) 9084/06 חסון בסתוני נ' שמעון מאיר (18.12.2006)]. כך נפסק גם כי "אין להשתיק חייב
7 בטענה כי פרע את החוב, כולו או מקצתו, אחרי שניתן פסק דין נגדו- בין לפני שננקטו
8 נגדו הליכי ההוצאה לפועל ובין במהלכו - כאשר הזוכה ממשיך בהליכים" [ראו גם ע"א
9 י-ם) 3272/02 בנק ירושלים נ' ליעד גורדון, תק-מח 2002(3), 3659, בעמ' 3660 (9.10.2002)].
10
11 8. הנה כי כן, בהוראת סעיף 11ב לחוק המזונות קבע המחוקק הסדר יחודי וחריג - הוראה דיונית
12 ברורה המגבילה את אפשרות ביצוע פסק הדין למזונות לתקופה של שנתיים (אלא בהיתר של
13 בית המשפט) – הגוברת על ההוראה כללית בדבר התיישנות פסק דין הטעון ביצוע. אין כל
14 הוראה מקבילה בחוק ההוצאה לפועל, ואין בנמצא מקור נורמטיבי אחר המגביל את זכות
15 החייב להעלות טענת פרעתי בהליך לביצוע פסק דין למזונות (או בביצוע פסק דין אחר). אין
16 גם מקור בדין המגביל את התקופה בקשר אליה רשאי החייב לטעון שמילא אחר פסק הדין,
17 ואין מקור בדין המאפשר להשתיק אותו בדרך של סילוק על הסף טענה שפרע את החוב אחר
18 שניתן פסק הדין נגדו וזאת מבלי לקיים דיון לגופם של דברים.
19
20 9. הסדרי התיישנות מיוחדים הם מכח חקיקה ולא מכח פרשנות. לא זו בלבד שאין כל ביסוס
21 נורמטיבי בהוראות הדין לעריכת היקש שווה בין ההסדר הקבוע בחוק המזונות לבין טענת
22 פרעתי, אלא שההשוואה ביניהם והשתקת חייב מלטעון פרעתי ביחס לתקופה מסויימת מבלי
23 לדון בגופם של דברים פוגעת בזכות הקניין שלו. מניעת האפשרות להעלות טענת פרעתי ביחס
24 לתקופה העולה על שנתיים, מבלי לדון בטענות לגופן, עשויה להטיל כפל תשלום על חייב לאחר
25 שמילא את פסק הדין ובכך לפגוע בקניינו. זכות הקניין היא זכות יסוד המוגנת בחוק יסוד:
26 **כבוד האדם וחירותו**. הוראת סעיף 3 לחוק-יסוד: **כבוד האדם וחירותו**, קובעת ש"אין פוגעים
27 בקניינו של אדם". פסיקת בתי המשפט הכירה במעמדן המיוחד של זכויות הקניין תוך הדגשת
28 החשיבות המיוחדת של ההגנה עליהן. בעניין מעמדן המיוחד של זכויות הקניין נפסק
29 שהטיפול בהן מחייב "גישה נוקשה יחסית באשר לאכיפתן ולהכרה בהן" [בג"ץ 4914/91
30 **איראני נ' שר הפנים** פ"ד מו(4) 749, 776]. על כן, אין לאפשר פגיעה זו בזכויות החייב כאשר
31 אין הוראת חוק מפורשת המאפשרת לעשות כן. בהתאם להוראת סעיף 8 לחוק יסוד: **כבוד**
32 **האדם וחירותו** פגיעה בזכות יסוד אינה אפשרית אלא בחוק. בהעדר הוראה ברורה בדין
33 המגבילה את משך התקופה בקשר אליה אדם רשאי לטעון שאינו חייב עוד למלא אחר פסק
34 הדין לא ניתן לפגוע בקניינו.

בית משפט לענייני משפחה בירושלים

27 מרץ 2022

ע"ר 32

10. לא ניתן אפוא לאפשר פגיעה בזכות הקניין כתוצאה מהליך פרשני של הוראת סעיף 19 לחוק
ההוצאה לפועל והשוואתה להסדר אחר. שומה על בית המשפט לבכר פרשנות שיפוטית של
הסדר תחיקתי ולאפשר אכיפת חוב פסוק תוך שמירה על עקרון המידתיות וזכויות יסוד,
שהרי "רוחבה של הפרשנות מונחית על ידי עקרון המידתיות שמתווה חוק היסוד" [השוו:
ע"פ 7826/96 ריש נ' מדינת ישראל נא (1) 481 (1997)].
- כך נקבע בספרות המשפטית ש"האופק הפרשני... מעמיד במרכזו, בנוסחה כללית וגורפת,
את החובה לכבד את הזכויות המוגנות שבחוק- היסוד במהלך גביית חובות וביצוע
פסקי-דין...אנו חייבים לפרש את הוראות חוק ההוצאה לפועל על-פי עקרונות היסוד
החוקתיים שבחוק-היסוד ולשלב ביניהם. הדבר בא כדי לתת תוקף להוראות האוכפות
שבחוק ההוצאה לפועל, תוך כדי כיבוד ושמירה על הזכויות החוקתיות הנתונות לזוכה
ולחייב" [דוד בר אופיר "חוק יסוד: כבוד האדם וחירותו ודיני ההוצאה לפועל" המשפט כרך
ג' 71, עמודים 74-75 (התשנ"ו)].
11. על האמור יש להוסיף שדחייה על הסף של טענת פרעתי ביחס לתקופה העולה על שנתיים
מבלי לדון בגופם של דברים פוגעת גם בזכות להישמע ולקיום הליך הוגן. כבר נקבע שזכות
הגישה לערכאות היא תנאי למימושן של כלל הזכויות האחרות וכי "חסימת הדרך לבית
המשפט - בין במישרין ובין בעקיפין - ולו באורח חלקי, חותרת תחת ה- *Raison D'être*
של הרשות השופטת" [ע"א 733/95 ארפל אלומניום בע"מ נ' קליל תעשיות בע"מ, פ"ד נא(3)
577, 628; ראו גם: בע"מ 7784/12 פלונית נ' פלוני, (פורסם בנבו, 28.7.2013)]. על כך נקבע שיש
אף מקום לראות בזכות הגישה לערכאות זכות חוקתית לכל דבר ועניין [ע"א 1985/19 אורתם
סהר הנדסה נ' פרוייקט אורנים בע"מ (פורסם בנבו, 6.1.21)]. מכאן אף נגזרת הגישה הזהירה
לסילוקם של הליכים על הסף. בענייננו המשמעות של ההחלטה היא סילוק על הסף של טענת
ההגנה של החייב וכפועל יוצא שלילה מוחלטת של הזכות הנתונה לו להוכיח שאינו חייב עוד
למלא אחר פסק הדין. מדובר בפגיעה ניצחת בזכות הגישה לערכאות הנתונה לחייב, שהיא
זכות יסוד בעלת מימד חוקתי ואין לאפשרה בהעדר הוראת חוק המתירה כן.
12. העולה מהאמור הוא שבהוראת סעיף 11 לחוק המזונות בחר המחוקק לסייג בהוראת דין
ספציפית את מימוש הזכות הקניינית של הזוכה בפסק דין מזונות לגבות את החוב. המחוקק
לא מצא לנכון לסייג את זכותו של החייב לטעון שאינו חייב עוד למלא אחר פסק הדין. בהעדר
קביעה מפורשת בדין להתיישנות טענת פרעתי לא ניתן לפגוע בזכותו הקניינית של החייב או
בזכות גישתו לערכאות.

בית משפט לענייני משפחה בירושלים

27 מרץ 2022

ע"ר 22-22-02

13. יש לזכור גם שההסדר הקבוע בסעיף 11ב **לחוק המזונות** הוא מחסום דיוני המאפשר לזוכה לפנות לבית המשפט ולהוכיח שלא השתתף בביצוע פסק הדין. בית המשפט מקיים דיון בטענות הצדדים טרם הכרעה אם להיעתר לבקשה לבצע את פסק הדין לתקופה הארוכה משנתיים. קרי, הסדר זה מאפשר דיון לגופם של דברים בטענת ה**שיהוי** ואינו מונע מהזוכה לברר את טענותיה ביחס לביצוע פסק הדין לתקופה האמורה. בהחלטתו קבע למעשה כבוד הרשם שטענת ההגנה של המערער ה**תיישנה** כעבור שנתיים וסילק אותה על הסף אף מבלי לאפשר לו לברר את הטענה אם השתתף בהעלאתה, ובכך לא השווה את מצבו לזה שבחוק המזונות אלא הרע אותו.
- יודגש גם שהצעת הרשם לפנות לבית המשפט במקרה הצורך לקבל היתר לצורך העלאת טענת פרעתי לתקופה העולה על שנתיים אינה מעוגנת אף היא בדיון. סבורתני שיצירת הליך משפטי חדש הוא עניין למחוקק לקבוע אותו ולא יציר הפסיקה.
14. גם הרציונאל מאחרי שני ההסדרים שונה ולא ניתן ללמוד מהם גזירה שווה, הגם שבשניהם הגנה על החייב. מאחרי ההסדר שבסעיף 11 **לחוק המזונות** עומד העקרון שמזונות נועדו לממן את הצרכים השוטפים של הזכאי להם בזמן אמת או בסמוך לאחר הוצאתם. התכלית של ההסדר היא מניעת גבייה אוטומטית של מזונות העבר והגבלת האכיפה לתקופה של שנתיים. לצורך גביית מזונות לתקופה ארוכה משנתיים נדרש היתר מבית המשפט. הרציונאל העומד מאחרי טענת פרעתי נועד להגן על זכותו של החייב להימנע מפירעון כפול של החוב. סבורתני שלא ניתן לפנות להסדר **חוק המזונות** המגן על החייב, כאמצעי להגן על אינטרס ההסתמכות של הזוכה שכן המדובר באינטרסים שונים עליהם מגן החוק ואין ביניהם סימטריה. בהקשר זה יש לחדד גם שאין מקום להשוואה בין אינטרס ההסתמכות של חייב שלא פעלו כנגדו לביצוע פסק דין מזונות במשך תקופה העולה על שנתיים, לבין אינטרס ההסתמכות של זוכה שכבר מנהל מזה מספר שנים כנגד החייב הליך הוצאה לפועל תלוי ועומד. הסדר המגביל פתיחת הליך ביצוע פסק דין מזונות לתקופה העולה על שנתיים כקבוע בהוראת סעיף 11ב **לחוק המזונות** מגן על אינטרס ההסתמכות של החייב שכן זוכה שאינו פועל לגבות את סכום המזונות שנפסק לטובתו במשך שנתיים יוצר מצג בפני החייב בדבר ויתור או מחילה על החוב [על התכליות שבהסדר זה ראו תמ"ש 31035-07-16 ל.ש.נ' מ.ז (פורסם בנבו, 3.7.17)]. במצב דברים זה נקודת המוצא היא שהחייב לא שמר ראיות להוכחת תשלומים משום שהניח שהזוכה לא מיישם את פסק הדין ויקשה עליו להוכיח הגנה מסוג פרעתי. הדברים שונים בתכלית כאשר הזוכה מנהל הליך הוצאה לפועל לביצוע פסק הדין. במצב זה נקודת המוצא שהוא מחוייב לעדכן את ביצוע התשלומים לפי פסק הדין (סעיף 19א **לחוק הוצאה לפועל**) ומצופה שישמור ראיות. כמו כן, הנטל להוכיח טענת פרעתי מוטל כולו על החייב ומשכך קשה להלום קביעה שיש להשוות בין ההגנה על אינטרס ההסתמכות של הזוכה לבין ההגנה על אינטרס ההסתמכות של החייב במצב דברים זה.

בית משפט לענייני משפחה בירושלים

27 מרץ 2022

ע"ר 22

- 1 לפיכך, יש לאפשר לצדדים לנהל הליך לגופם של דברים בכדי להכריע האם אכן נפרע החוב
2 ע"י המערער, אם לאו, ואין לחסום את דרכו באופן מקדמי עוד בטרם נדונה טענתו לגופה.
3
- 4 15. העולה מהמורם והמקובץ הוא שאין הוראה בדין המגבילה את עיתוי העלאת טענת פרעתי או
5 את משך התקופה בקשר אליה החייב רשאי לטעון שאינו חייב עוד למלא אחר פסק הדין.
6 זכות זו היא זכות חוקתית שלא ניתן להגביל אותה או לפגוע בה אלא באמצעות חוק, ודי
7 בהעדר הוראה חוקית המאפשרת זאת כדי לקבל את הערעור.
8 כמו כן, הרציונאל מאחרי כל אחד מההסדרים, זה שבטענת פרעתי וזה שבסעיף 11ב לחוק
9 המזונות, שונה בתכלית ולא ניתן לערוך ביניהם סימטריה וללמוד מהם גזירה שווה. בנוסף,
10 ההגנה שבהסדר שבסעיף 11ב לחוק המזונות על אינטרס ההסתמכות של החייב שהוצג כלפיו
11 מצג של ויתור ושל מחילה אינה מתאימה להשוואה להגנה על אינטרס ההסתמכות של הזוכה
12 המנהל הליך לביצוע החוב.
13
- 14 16. לפיכך, ובהעדר הוראת דין הקובעת מועד תפוגה לטענת פרעתי מתחייבת המסקנה שלא ניתן
15 להגביל את החייב מלטעון שפרע את החוב ולהשתיק אותו על הסף מבלי לדון בגופן של טענות.
16 מאליו מובן שאין בכך כדי לשנות מהנטל הכבד המוטל על החייב להוכיח את טענתו לרבות
17 במתן טעם מדוע השתהה עם הטענה עד כה וכיו"ב, ואין בכך כדי להכריע לגופה של מחלוקת
18 עובדתית. סוגיה זו תתברר לגופה ובמקומה בפני כב' הרשם, אך אין לחסום את דרכו של
19 המערער על הסף כבר בשלב זה.
20
- 21 17. לאור האמור, דין הערעור להתקבל וההחלטה מיום 31.1.22 מבוטלת.
22 על כב' רשם ההוצאה לפועל לדון אפוא בכל בקשת המערער בטענת 'פרעתי', גם בנוגע לתקופה
23 העולה על שנתים.
24 משלא התקיים דיון בערעור, ולאור השאלה המשפטית שעמדה במרכזו ומשלא חוייב המערער
25 בהוצאות במסגרת ההחלטה אינני עושה צו להוצאות.
26
- 27 פסק הדין מותר לפרסום בהשמטת פרטים מזהים.
28
- 29 ניתן היום, כ"ד אדר ב' תשפ"ב, 27 מרץ 2022, בהעדר הצדדים.
30

אורית בן דור ליבל, שופטת